

Over het geloof

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Calvijns omschrijving van het begrip 'geloof' (Sola Fide). In het ware geloof gaat het om Christus als de weg, de waarheid en het leven. Niemand komt tot de Vader, dan door Hem.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2009) Over het geloof. In: Aan de slag met Calvin, Bronteksten op school - deel 1 (pp. 51-52) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hoofd/hart
Plaatsingsdatum	2009
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden	Sola Fide

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevend*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 14 Over het geloof. Boek III, II

Juist in de strijd tegenover de Rooms-katholieke kerk komt het aan op een goede omschrijving van het begrip 'geloof'. Het 'Sola Fide' is immers de basis van de leer van de zaligheid. We worden niet gered door onze werken, maar alleen door het geloven en vertrouwen op de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus. Let goed bij het lezen van de tekst op de gloedvolle omschrijving van het begrip geloof: 'met een vast geloof deze barmhartigheid omhelzen...'

III.2.1 In het ware geloof gaat het om Christus als de weg, de waarheid en het leven

Dit alles zal evenwel gemakkelijk te doorgronden zijn als we eerst tot een duidelijker definitie van het geloof komen, zodat de lezers greep krijgen op de kracht en het wezen ervan. Het is echter goed om een paar dingen in herinnering te roepen die eerder in ons onderricht aan de orde geweest zijn.

Aangezien God ons in de Wet voorschrijft wat wij moeten doen, rust het vreselijke vonnis van de eeuwige dood op ons dat Hij over ons velst indien wij in enig opzicht die Wet overtreden hebben. In de tweede plaats: omdat het niet alleen moeilijk is om de Wet te vervullen zoals Hij dit eist, maar het onze krachten volstrekt te boven gaat en geheel en al buiten onze mogelijkheden valt, hebben wij niets goeds meer te verwachten als wij alleen naar onszelf kijken en bedenken wat de staat is die wij ons waardig gemaakt hebben, maar liggen wij, door God verworpen, voor eeuwig verloren. In de derde plaats is ook uitgelegd dat er maar één manier is waarop wij uit deze rampspoed en ellende verlost kunnen worden, namelijk wanneer Christus zich als de Verlosser openbaart. Door Zijn hand heeft de hemelse Vader, in Zijn peilloze goedheid en barmhartigheid met ontferming over ons bewogen, ons hulp willen zenden, maar dan moeten wij deze barmhartigheid ook met een vast geloof aangrijpen en ons in standvastige hoop daarop verlaten.

Nu moeten we echter nagaan wat dit eigenlijk voor een geloof is, waardoor allen die door God tot kinderen aangenomen zijn, in het bezit van het hemels koninkrijk komen, aangezien het wel zeker is dat niet maar iedere willekeurige mening of overtuiging in staat is zoiets tot stand te brengen. En de ware aard van het geloof hebben wij met des te groter zorgvuldigheid en ijver te bezien en te onderzoeken daar er tegenwoordig in dit opzicht bij velen zeer gevaarlijke waandenkbeelden bestaan. Vrijwel overal ter wereld stelt men zich bij het horen van het woord 'geloof' niet veel meer voor dan een zekere oppervlakkige instemming met wat er in het Evangelie verteld wordt. Sterker nog, wanneer ze in de scholen over het geloof disputeren en dan eenvoudigweg God het object daarvan noemen, voeren ze - zoals wij elders opgemerkt hebben - de ongelukkige zielen met hun ijdele bespiegelingen meer van het doel af dan hen tot het doel te brengen. Omdat God in een ontoegankelijk licht woont, moet Christus tussenbeide komen. Vandaar dat Hij Zich het licht der wereld noemt, en op een andere plaats: de weg, de waarheid en het leven, omdat niemand tot de Vader komt (die de bron is van het leven) dan door Hem, want Hij alleen kent de Vader en pas na Hem de gelovigen aan wie de Vader Hem heeft willen openbaren.

In aansluiting hierop verklaart Paulus dat hij buiten Christus niets zo uitnemend om te weten acht. In Handelingen 20 vertelt hij dat hij het geloof in Christus gepredikt heeft, en op een andere plaats voert hij Christus als volgt sprekend in: "Ik zal u onder de heidenen zenden, opdat zij vergeving van hun zonden ontvangen en een erfdeel onder de heiligen door het geloof in Mij." Ook getuigt Paulus dat Gods heerlijkheid in de persoon van Christus voor ons zichtbaar is, of - maar dat betekent hetzelfde - dat het licht van de kennis van Gods heerlijkheid in het aangezicht van Christus schittert. Het is wel zo dat het geloof zich richt op de ene God, maar daaraan moet dit toegevoegd worden dat het ook Jezus Christus erkent die Hij gezonden heeft. Want God Zelf zou ver van ons verborgen blijven, indien de glans van Christus ons niet bestraalde. De Vader heeft alles wat Hij bezat bij Zijn eniggeboren Zoon in bewaring gegeven, met het doel zich in Hem te openbaren en het ware beeld van Zijn heerlijkheid tot uitdrukking te brengen door Hem te laten delen in Zijn goederen.

Er is wel gezegd dat we door de Geest getrokken behoren te worden om ons ertoe aan te zetten Christus te zoeken, maar anderzijds moeten we er ook op gewezen worden dat we de onzichtbare Vader nergens anders dan in dit beeld hebben te zoeken. Augustinus zegt hier mooie dingen over. Als hij over het doelwit van het geloof spreekt, wijst hij erop dat men dient te weten waarheen men moet gaan en langs welke weg en als conclusie geeft hij meteen daarna dat Hij die God en mens tegelijk is, de veiligste weg tegen alle dwalingen is. God is het namelijk tot wie wij gaan en een mens is de weg waarlangs wij gaan, en die twee samen zijn alleen in Christus te vinden. Als Paulus het geloof in God predikt, is het dan ook niet zijn bedoeling te ontcrachten wat hij zo vaak met grote nadruk over het geloof naar voren brengt, dat het zijn vastheid geheel en al in Christus vindt. Petrus voegt die twee echter wel heel doeltreffend samen als hij zegt dat wij door Hem in God geloven.

Vragen:

1. Waarom is volgens Calvijn het geloof zo noodzakelijk?
2. Hoe denkt Calvijn over het historisch geloof? Hoe functioneert dat in jouw vertelling?
3. Wat betekent deze zin voor je: 'Door een oprecht geloof Jezus Christus erkennen als Zaligmaker'?
4. Hoe komt het geloven in de Heere Jezus als de Christus in jouw lessen naar voren?
5. Hoe formuleer je voor de kinderen wat 'geloof' is?
6. Welke beelden roept het woord 'geloof' op bij kinderen?
7. Hoe kun je leerlingen leren dat ze alleen in God kunnen geloven door de Heere Jezus Christus als enige Weg te benutten?